

Λουτρά της Αφροδίτης

REPUBLIC OF CYPRUS
DEPUTY MINISTRY OF TOURISM

Τα Λουτρά της Αφροδίτης είναι ένας ιδιαίτερος χώρος, μια μαγευτική πηγή, που βρίσκεται στην ανατολική πλαγιά του Ακάμα, κοντά στη θάλασσα εκεί ακριβώς που τελειώνει η στενή πεδιάδα της Χρυσοχούς κι αρχίζουν οι απότομοι βράχοι της χερσονήσου του Ακάμα. Συνδυάζει το μύθο με τη φυσική ομορφιά του τοπίου και προσφέρει γαλήνη και ηρεμία στη ψυχή του επισκέπτη. Σύμφωνα με το μύθο και την τοπική παράδοση, εδώ ήταν τα Λουτρά της Αφροδίτης. Το μέρος, όπου η θεά της ομορφιάς και του έρωτα απολάμβανε το λουτρό της, εκεί ακριβώς που την πρωτοείδε ο Άδωνης και από τότε έγιναν εραστές.

Ασφαλτόστρωτος δρόμος οδηγεί από την Πόλη Χρυσοχούς μέχρι το σύγχρονο τουριστικό περίπτερο που βρίσκεται κοντά στην πηγή. Από το 2006 το Τμήμα Δασών δημιούργησε ένα πάρκο έκτασης ενός εκταρίου με δρομάκια, παγκάκια για ξεκούραση και παρατηρητήριο πουλιών, εμπλουτίζοντας τη βλάστηση με θάμνους και αγριολούλουδα της περιοχής στα οποία υπάρχουν επεξηγηματικές πινακίδες. Εδώ θα δείτε και το κατεξοχήν κυπριακό αγριολούλουδο, το κυκλάμινο το ενδημικό (*cyclamen cypricum*). Διασχίζοντας λοιπόν μέρος του πάρκου από το πλακόστρωτο μονοπάτι, θα οδηγηθούμε στη ρίζα ενός κατακόρυφου ασβεστολιθικού βράχου, από τις σχισμές του οποίου αναβλύζει νερό που πέφτει σαν απαλή βροχή σε λίμνη. Η λίμνη αυτή έχει διάμετρο πέντε περίπου μέτρων ενώ το βάθος της δεν ξεπερνά το ένα μέτρο. Το νερό είναι ολοκάθαρο και δροσερό. Ένα αυλάκι μεταφέρει το νερό από τη λίμνη στη θάλασσα. Η βλάστηση στην περιοχή είναι τόσο οργιαστική, ώστε η ίδια η πηγή και η λίμνη της είναι μόνιμα σκιερές. Ολόγυρα φυτρώνουν πλατάνια (*platanus*), αγριοσυκιές (*figus*), ελιές (*olea*), χαρουπιές (*ceratonia*), σχοίνοι (*quercus*), θυμάρι (*thymus*) και άλλα. Αν βρεθείτε εδώ την άνοιξη θα βρείτε και αγριολούλουδα και μεταξύ αυτών, κυκλάμινα (*cyclamen*), λάζαρους (*gladiolus*), ανεμώνες (*anemone*), ξισταρκές (*cistus*) και ανθισμένους ασπάλαθους (*calycotome*). Ο βράχος απ'όπου αναβλύζει το νερό της πηγής είναι κοίλος, σχηματίζοντας μια μικρή σπηλιά.

Η ομορφιά του τοπίου, το οποίο περιγράφεται από αρκετούς παλαιότερους περιηγητές, σε συνδυασμό με τη γενικότερη άγρια μεγαλοπρέπεια του Ακάμα, το καθιερώνουν ως το αγαπημένο μέρος, όπου η θεά του έρωτα είχε το βασίλειό της. Ήδη από τον 4^ο αι. μ.Χ. ο Ελληνορωμαίος ποιητής

Κλαυδιανός μας δίνει μια θαυμάσια περιγραφή του βασιλείου της Αφροδίτης στην Κύπρο. Μια περιγραφή που ταιριάζει στο τοπίο του Ακάμα, παρά τις αλλαγές που μπορεί να επήλθαν στο πέρασμα του χρόνου. Ο Κλαυδιανός αναφέρεται σε δυο πηγές, εκ των οποίων η μια σμίγει το νερό της με μέλι και η άλλη με φαρμάκι. Από τις πηγές αυτές, λέει, σπλίζει τα βέλη του ο Έρωτας, γι' αυτό και οι βολές του είναι άλλοτε πικρές κι άλλοτε γλυκειές.

Την ονομασία Λουτρά της Αφροδίτης αναφέρει πρώτος ο Αθήναιος (170 – 230 μ.Χ.), μιλώντας για το φυτό, τη λυχνίδα (silene) που, όπως γράφει, φυτρώνει στα λουτρά της θεάς του έρωτα, στην Κύπρο και στη Λήμνο. Προσθέτει επίσης ότι στα λουτρά αυτά λουζόταν η Αφροδίτη μετά που πλάγιαζε με τον σύζυγό της, τον Ήφαιστο. Ο Κλαυδιανός συνεχίζει λέγοντας ότι στο μέρος της Κύπρου που περιγράφει (Ακάμας) βρίσκεται το βασίλειο της Αφροδίτης, που με πολλή τέχνη περιέφραξε ο Ήφαιστος. Η αναφορά αυτή του Κλαυδιανού για περίφραξη του Ακάμα, θυμίζει την ακόμη και σήμερα σχετική απομόνωση της περιοχής αυτής και φέρνει στο νου μια τοπική παράδοση, ότι στον Ακάμα υπάρχει μια τοποθεσία, όπου κάποια αόρατη δύναμη κρατεί μακριά τους ανθρώπους.

Ας πάρουμε τώρα μία πιο ολοκληρωμένη γεύση από την Χερσόνησο του Ακάμα. Καλύπτει μία έκταση 17.910 εκταρίων. Βρίσκεται στο δυτικότερο άκρο της Κύπρου, στην επαρχία Πάφου. Οριοθετείται νότια από το χωριό Πέγεια και Ακουρός και ανατολικά από τον Κάθηκα, το Προδρόμι και το Λατσιά.

Σύμφωνα με μια εκδοχή η περιοχή πήρε το όνομα της από τον τρωικό ήρωα Ακάμαντα, γιο του Θησέα και της Φαίδρας, ο οποίος φτάνοντας στην Κύπρο ίδρυσε στην περιοχή αποικία με πρωτεύουσα την πόλη της Ακαμαντίδος. Πολλές περιοχές της χερσονήσου εξάλλου έχουν πάρει το όνομά τους από στοιχεία και γεγονότα της αρχαίας ελληνικής και κυπριακής μυθολογίας και παράδοσης όπως τα «Λουτρά της Αφροδίτης», οι «Σμιγιές» (εκεί που «έσμιγε» ο Διγενής με τη Ρήγαινα), ο «Ο Πύργος της Ρήγαινας» και η «Φοντάνα Αμορόζα» (Πηγή του Έρωτα). Σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία η Αφροδίτη ήταν παντρεμένη με τον Ήφαιστο, τον μεταλλουργό των θεών. Αυτός ο μύθος μάλλον προήλθε από τη σχέση της Κύπρου με τη μεταλλουργία και συγκεκριμένα με τον χαλκό. Λέγεται πάντως πως ο

Ήφαιστος έκτισε στην Αφροδίτη ένα παλάτι από χρυσό και πολύτιμους λίθους, σ' ένα ειδυλλιακό τοπίο κάπου στο νησί, ίσως στον Ακάμα.

Στις ψηλότερες κορυφές της χερσονήσου κυριαρχούν τα δάση κωνοφόρων και αειθαλών δέντρων, ενώ στις χαμηλότερες εκτάσεις, μέχρι και τη θάλασσα, τα κατεξοχήν μεσογειακά οικοσυστήματα από φρύγανα (μαζιά, θυμάρια, ξισταρκές, αθανάτοι κλπ), καρίκε (σπαλαθιές, σχοίνοι κλπ) και μακί (αόρατοι, αγριοελιές, χαρουπιές, σχοίνοι, πουρναριές, μοσφιλιές, ανδρουκλιές κλπ). Η σπανιότητα των ενδημικών φυτών, η μεγάλη ποικιλία ορχιδέων, οι ποικίλες μορφές της μακίας βλάστησης, καθώς και οι συστάδες της τραχείας πεύκης, καθιστούν το δάσος Ακάμα μοναδικό και σπάνιο βιότοπο με μεγάλη οικολογική και επιστημονική αξία.

Εξάλλου η χερσόνησος παρουσιάζει μια συμπυκνωμένη συγκέντρωση πολλών γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών όπως οροπέδια, μικρές πεδιάδες και χείμαρρους, στενές βαθιές κοιλάδες, σπηλιές, φαράγγια, αμμώδεις και βραχώδεις παραλίες, θαλασσινές σπηλιές και νησάκια.

Σε αυτή την πληθώρα διαφορετικών οικοσυστημάτων οφείλεται και η μεγάλη απήχηση που έχει η περιοχή σε διαφορετικές ομάδες πτηνών, που την επισκέπτονται κατά την μετανάστευση τους ή και που αναπαράγονται εδώ. Πιο συγκεκριμένα στην περιοχή έχουν καταγραφεί συνολικά 77 είδη πουλιών. Σημαντικά είδη που αναπαράγονται στην περιοχή είναι:

- το Περτικοσιάχινο (*Hieraeteus fasciatus*)
- το Σιαχίνι (*Falco peregrinus*)
- η Χρυσοκαρακάξα (*Coracias garrulous*)
- ο Τρυπομάζης (*Sylvia melanothorax*)
- ο Νυχτοπάτης (*Caprimulgus europaeus*)
- η Δακκαννούρα (*Lanius nubicus*)
- το Σιταροπούλλιν (*Emberiza caesia*)

Μέχρι το 1990 η περιοχή ήταν και τόπος αναπαραγωγής για τον Γύπα τον Πυρρόχρου (*Gyps fulvus*).

Το Τμήμα Δασών σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού έχουν κατασκευάσει στο δάσος του Ακάμα πέντε (5) μονοπάτια μελέτης της φύσης, συνολικού μήκους 25 περίπου χιλιομέτρων. Ο στόχος δεν ήταν άλλος από την επαφή του κοινού με την χλωρίδα, την πανίδα και γενικά το περιβάλλον της περιοχής. Επίσης στην τοποθεσία «Σμιγιές» λειτουργεί εκδρομικός χώρος δυναμικότητας 600 ατόμων.

Αξίζει να σημειωθεί πως τα πέντε μονοπάτια μελέτης της φύσης, είναι ενταγμένα στο ευρωπαϊκό μονοπάτι E4 το οποίο ξεκινά από το Γιβραλτάρ, περνά από οκτώ ευρωπαϊκές χώρες, καταλήγει στην Κρήτη και από εκεί επεκτείνεται μέχρι το νησί μας. Και τα πέντε μονοπάτια της χερσονήσου του Ακάμα είναι κυκλικά. Δύο ξεκινούν από τα Λουτρά της Αφροδίτης, δύο από τον εκδρομικό χώρο των Σμιγιών και ένα από το χωριό Κάθηκας. Τα μονοπάτια που ξεκινούν από τα Λουτρά και ονομάζονται Αφροδίτη και Άδωνης, αξιολογούνται ως δύσκολου βαθμού, λόγω των πολλών ανηφορικών και κατηφορικών τους σημείων. Διαθέτουν όμως μοναδικά σημεία θέας προς την Πόλη Χρυσοχούς, το δάσος Πάφου και τον Ακάμα. Και τα δύο αυτά μονοπάτια είναι μήκους 7,5 χλμ. και έχουν ενταχθεί στην Πολιτιστική Διαδρομή Αφροδίτης, που συνδέει χώρους και κινητά ευρήματα από τη μια ως την άλλη μεριά της Κύπρου.

Πολλοί είναι εξάλλου οι θάμνοι και τα λουλούδια που συνδέονται με την Κύπριδα θεά όπως το αγαπημένο της ρόδο! Σύμφωνα με τον μύθο, όταν ο αγαπημένος της, ο Άδωνης φονεύθηκε από τον κάππρο (αγριόχοιρο), η Αφροδίτη έριξε τόσα δάκρυα όσα και οι κηλίδες αίματος του Άδωνη. Από το αίμα του Άδωνη φύτρωσαν οι ανεμώνες (*anemone coronaria*) και από τα δάκρυα της θεάς, τα άσπρα ρόδα (*rosa canina*). Τα πέταλα της τριανταφυλλιάς είναι πλούσια σε βιταμίνη C και καταναλώνονται ως τσάι κυρίως στη Μέση Ανατολή και την Κίνα. Πολτός από πέταλα χρησιμοποιείτο στο παρελθόν για την επούλωση πληγών, μια και έχουν αντιβακτηριακές ιδιότητες. Το αιθέριο έλαιο από τριαντάφυλλο θεωρείται αφροδισιακό και χρησιμοποιείται για μασάζ για αρωματοθεραπεία. Το ροδέλαιο περιέχει 300

διαφορετικά χημικά συστατικά στοιχεία. Η παραδοσιακή ινδική ιατρική θεωρεί το άρωμα και το τσάι τριανταφύλλου ισχυρό τονωτικό για τη λειτουργία του εγκεφάλου.

Αξιοπρόσεκτο είναι το γεγονός ότι τα αιθέρια έλαια των λουλουδιών της Κύπρου έχουν σημαδέψει τον κόσμο των αρωμάτων.

Οι Γάλλοι έχουν ονομάσει την 6^η επέτειο του γάμου τους: "*noce de Chypre*" (noce = γάμος). Αυτό σχετίζεται με το «άρωμα» της Κύπρου. Έχουν δώσει επίσης πολλές ονομασίες λουλουδιών στις γαμήλιες επετείους τους.

Η Κύπρος πάντα φημιζόταν για τα αρώματά της, κάτι που έχει επιβεβαιωθεί τελευταίως και από την Ιταλίδα αρχαιολόγο *Maria Rosaria Belgiorno* κατά τις ανασκαφές στον Πύργο Λεμεσού, όπου βρέθηκε "λαμπτικός" (αποστακτήρας) καθώς και υπολείμματα αρώματος σε γυάλινη φιάλη, που χρονολογούνται στο 2,000 π.Χ. Εργαστηριακή ανάλυση απέδειξε πως το άρωμα περιέχει αιθέρια έλαια από 7 αρωματικά φυτά. Γνωστοί επίσης οίκοι αρωμάτων χρησιμοποιούν ως βάση των αρωμάτων τους το λεγόμενο "*chypre ή cypre*", που αποτελείται από αιθέρια έλαια διαφόρων αρωματικών φυτών. Κυρίως αυτών που προέρχονται από τα βρύα (*mousse*) τον δρυ (*quercus*) ως κύριο συστατικό, καθώς και από τις ξισταρκές (*cistus*), το περγαμόντο (*citrus bergamia*) και τα ρόδα (*rosa*) κ.ά.

Επομένως δεν αποτελεί σύμπτωση το γεγονός ότι ο οίκος *Guerlain* χρησιμοποίησε κυπριακά βότανα για την δημιουργία του αρώματος "*Chypre*" το 1850.

Αργότερα, το 1880, έκανε την εμφάνισή του το "*Chypre*" του οίκου *Eugene Rimmel*, γνωστό ως το άρωμα που δημιουργήθηκε για την Αικατερίνη της Ρωσίας.

Στην πορεία, αρκετοί παριζιάνικοι οίκοι αρωμάτων είχαν ως βάση τους, κυπριακές μυρωδιές βοτάνων. Δεν είναι καθόλου τυχαίο που ο γνωστός *François Coty*, εμπνευσμένος από τις διακοπές του στο νησί μας το 1917, έδωσε το όνομα "*Chypre Coty*" σε σειρά αρωμάτων που σημάδεψε την τότε εποχή.

Πιο πρόσφατα παραδείγματα αρωμάτων είναι:

Για την γυναίκα : *Mitsouko (Guerlain), Dolce Vita (Dior), ...*

Για τον άνδρα : *Davidoff (Davidoff), ...*

Ντόπιο άρωμα: *Mystiko* που δημιουργήθηκε από την ειδικό *Γιαννούλα Λαζάρου* και έχει ως βάση το αρχαίο άρωμα που βρέθηκε, από τις ανασκαφές στον Πύργο.

Ο Leonardo Da Vinci, που επισκέφθηκε την Κύπρο γύρω στο 1500, έγραψε επίσης για τις ωραίες μυρωδιές του νησιού: «από την νότια ακτή της Κιλικίας μπορεί κανείς να δει στο νότο το όμορφο νησί της Κύπρου, το οποίο ήταν η γη της θεάς Αφροδίτης, και πολλοί πλοηγοί που ελκύονται από την ομορφιά της, τσάκισαν τα καράβια και τα κατάρτια τους στη μέση των σκοπέλων, από τα κύματα. Εδώ η ομορφιά των ευχάριστων λόφων βάζει σε πειρασμό τους περιπλανώμενους ναυτικούς να αναζωογονηθούν όπου οι άνεμοι μετριάζονται, από το νησί με τις περιβάλλουσες θάλασσες και τις ευώδεις μυρωδιές»...

Ο Όμηρος, τέλος, γράφει για την επίσκεψη της Αφροδίτης, στο ναό της. Σε ελεύθερη μετάφραση «...όπου βρίσκεται ο αρωματισμένος βωμός, και πέρασε μέσα στον γλυκά ευωδιασμένο της ναό. Εκεί πήγε, προς τις λαμπρές τις πόρτες κι εκεί οι Χάριτες των αιώνιων θεών την έλουσαν με θεϊκά αιθέρια έλαια, σαν τα λουλούδια πάνω στα κορμιά των αθάνατων θεών, έλαια θεϊκά, γλυκά, γεμάτα ευωδία, που έφερε μαζί της».